

irányú lelőhelyről a neolitikumtól a késő középkorig eddig ismert számos korszakokat egy újabbal egészíti ki.

STRAUB PÉTER

379. Nemesbőd, Általúton kívül dűlő
(KÖH 38574)

(Vas megye) Ró

2009. március 23. és április 23. között folytattuk és befejeztük a 86. sz. főút nyomvonalára (85+900–86+350 km-szelvény) eső régészeti lelőhelyen a 2008 nyarán megkezdett megelőző feltárást. Összesen 23 198 m²-t kutattunk. A tárgyévben már csak a mai 86. sz. főúttól D-re Vép község felé, ill. a fenti főútról Vép község felé vezető aszfaltút K-i oldalán elterülő római kori lelőhelykomplexum településén folytattuk az ásatást. A település centruma a mai főúttól D-re és az új nyomvonal csomóponti szakasza között található. A településnek periférikus DK-i részletét tártuk fel az új főút nyomvonalának ezen a szakaszán. A településtől DK-re került elő annak temetőrészlete (43 darab 1–4. századi sír).

A település K-i és DK-i periferiáját néhány gödör, oszlophely és árok jelentette. Ezek két területen jelentkeztek. A 2008. évben szinte teljes egészében kinyitott, D-i nagy felületen, azaz a főpályán, ill. a 2009-ben lehumuszolt és feltárt szervízút-szakasz (tervezett csomópont É-i részén) területén. A jelenségekből a D-i felületen feltárt, DK-i sarkában megszakadó (1-1 gödör zárja, kapuként értelmezhető?) K–Ny-i irányú keskeny árkot talán a település D-i paliszádjaként értelmezhetjük. (Ez folytatódik Ny felé a 7. és a 6. lelőhelyen.)

A települési jelenségek itt több mint kétszáz stratigráfiai számot jelentettek.

Munkatársak: Horváth Ciprián régész; Móricz Eszter, Vágusz Anina régésztechnikusok; Péntes Ákos terepi betanított asszisztens; Rákóczi Gábor légi fotó.

ILON GÁBOR

380. Nemesbőd, Csepregúti-völgyre-dűlő II.
(KÖH 38576)

(Vas megye) Ró, N, A?

2008. július 16. és október 20., ill. 2009. április 8–24. között elvégeztük a megelőző feltárást a 86. sz. főút Vát–Szombathely összekötő szakaszának (85+650–85+900 km-szelvény) nyomvonalára eső régészeti lelőhelyen, 16 243 m²-en. A feltárást megelőző terepbejárást Takács Károly 2006-ban végezte, melynek során a felszínen nagy mennyiségű római kori edény- és építési töredéket talált. A feltárássra kijelölt terület a mai 86. sz. főúttól D-re Vép község felé, ill. a fenti főútról Vép község felé vezető aszfaltút Ny-i oldalán terül el. A római kori lelőhelykomplexum településből és temetőből (5. lh.) áll. A település centruma a mai főúttól D-re és az új nyomvonal csomóponti szakasza között található. A településnek periférikus részei estek az új feltárások nyomvonalába az 5. (Általúton kívül dűlő), a 6. (Csepregúti-völgyre-

dűlő I.) és itt, a 7. lelőhelyen. Az utóbbin a település DDK-i részletét tártuk fel. Az előzetes geofizikai kutatás (Corvinus Egyetem, Bp. vezető: Fatsar Kristóf) régészeti jelenségeket nem mutatott ki. A két ásatási évadban összesen 180 stratigráfiai számot osztottunk ki.

A területen egy római kori település késői periódusa és egy ezen (ennek romjain?) megtelepedő kora (és késő?) népvándorlás kori lakosság emlékanyaga található. Utóbbiak kerámiaművessége a rómaidat utánozza, ugyanakkor attól eltérő technológiai minőségű. Az egyik objektumból néhány darab avar korinak tűnő kerámiatöredék került felszínre.

A feltárt jelenségek között vannak árkok, tűzrakóhely, sok gödör és oszlophely. A jelenségek betöltéséből ló, marha és kecske vagy birka, valamint kutya csontjai kerültek elő, továbbá két teljes lócsontváz a 2009. évben feltárt területről.

A depók földjében fémkeresővel bronzérmét, bronzkulcsot, bronzlemezt találtunk, nagyon sok vasszeget és ólomöntecset. Világos, hogy a római kori települést D-ről határoló kerítés ezen, de az 5. és 6. lelőhelyeken is megtalálható.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat szombathelyi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a szombathelyi Savaria Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Nyerges Éva, Horváth Ciprián régészek, Vámos Gábor vezető régésztechnikus, Hekli Hajnalka, Móricz Eszter, Halász Ferenc, Vágusz Anina régésztechnikusok, Péntes Ákos terepi betanított asszisztens. A geodéziai felmérést a Geomontan Kft. végezte.

ILON GÁBOR

381. Nemesnádudvar, Hajósi-úti-dűlő II.
(KÖH 43599)

(Bács-Kiskun megye) Sza

2009 szeptembere és novembere között a megyei múzeumi szervezet a KÖSZ megbízásából régészeti kutatást végzett a lelőhelyen, 122 objektumot dokumentáltunk.

Rendkívül intenzív telepjelenségeket tapasztaltunk, ezek között az árkok domináltak (27). Egy részük vízelvezetésre szolgált, másik részük karám lehetett. A terület hosszabb idejű használatát mutatja, hogy sok volt a szuperpozíció. Az egymást metsző objektumok egy része azonban csak bontás közben került elő, így relatív kronológiai összefüggéseik bizonytalanok maradtak.

Az árkok mellett 80 gödör is előkerült. Néhány élelemtároló, méhkas alakú verem felülrétegzte az árkokat. Az élelemtárolók mellett egyéb funkciójú gödrök is előkerültek, változatos formákkal. Cölöphelyekre 37 alkalommal bukkantunk. Félig földbe mélyített épületek is voltak a szelvényben, melyek közül 3 egyértelműen téglalap alakú, egyetlen központi cölöphellyel ellátott, tüzelőberendezéssel nem rendelkező épületalap volt.

Az egyik épület betöltésében talált, eke bolygatta gyermekkoponya mellett egy ép sír is előkerült a szel-

vény ÉNy-i részén: ÉNy-DK-i tájolású női váz volt, a sír mellékleteket nem tartalmazott.

A feltárással egy időben végzett szondázás alapján kiderült, hogy a lelőhely még legalább 45 000 m²-en tovább folytatódik.

Munkatárs: Mészáros Mónika régész.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

382. Nemesnádudvar, Karasica-csatorna, Berek (KÖH 43595)

(Bács-Kiskun megye) B, Sza, Kk

Az M9 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonala által érintett lelőhelyen (M9-3) 2009 tavaszán kezdtük a megelőző feltárást. Először a lelőhely kiterjedését kutatóárkokkal igyekeztünk lehatárolni. A kezdeti megfigyelések alapján arra lehetett következtetni, hogy a laza szerkezetű település objektumai főleg a nyomvonalon kitűzött lelőhelyszakasz Ny-i és É-i szélén, a Karasica-csatorna partja felé sűrűsödtek, ezért indokoltnak tűnt a lelőhely Ny-i irányú bővítése. Végül összesen 6215 m²-ről távolítottuk el a felső kevert réteget az objektumfoltok jelentkezési szintjéig és 234 objektumot tártunk fel, melyek három nagyobb régészeti korszakra választhatók szét.

Az őskori objektumok többsége nem keltezhető pontosan, de egy részük bizonyosan kora bronzkori. Az egyik ilyen korú hulladékgödörben egy agyagból készített kultikus tárgy (oltár? kocsimodell?) több összeálló darabja volt, kerámiatöredékekkel és állatcsontokkal. Ugyancsak kora bronzkori edénytöredékek voltak a 174. sz. gödörben is, köztük belsődíszes tál peremtöredéke. Az őskori kerámiatöredékeket tartalmazó objektumok korszakok és régészeti kultúrák szerinti további finomítása a leletanyag tisztítása és restaurálása után lehetséges. Ugyancsak őskori lehet egy zsugorított helyzetben, korhatározó melléklet nélkül eltemetett gyermek sírja is.

A 3-4. századi szarmata település előkerült objektumai közül említésre méltó a 141. és 144. sz. gödör gazdag kerámia melléklete, a 200. sz. gödörben talált kutyatemetkezés, a 194. sz. objektum a közepén előkerült kemencével, a 210. sz. kettős méhkas alakú gödör. Nagyobb mennyiségű állatcsontot tartalmazott a 40., 41., 50. sz. objektum. Az állatcsontok mellett több gödörben nagy mennyiségű csigaházat találtunk, ami ezek táplálékként történő rendszeres használatára utal. A településen talált kerámiatöredékek egy része kisebb-nagyobb méretű kézzel formált, durva fazekakból származik, más részük finoman iszapolt agyagból korongolt és jól kiégetett fazekakból, tálakból, hombáredényekből. A gödrökből vaskés, fenőkő, bronz- és vastű, valamint néhány gyöngyszem, fémdrótból készített karika és spirál is előkerült. A bővítéssel egyértelművé vált, hogy a szarmata lelőhely D-i szélé nyúlik bele a nyomvonalba, tehát Ny-i irányba nem terjed tovább.

Késő középkori kerámia egyetlen gödörből (231. sz. objektum) került elő.

Munkatársak: Gósi Sándor régésztechnikus és Vida Ágnes rajzoló.

V. SZÉKELY GYÖRGY

383. Nemesnádudvar, Sziget-kaszáló (KÖH 43593)

(Bács-Kiskun megye) B, A

2009. április-júliusban a megyei múzeumi szervezet a KÖSZ megbízásából régészeti kutatást végzett a lelőhelyen. Két szakaszban összesen 6667 m²-t tártunk fel, melyen a ritkásan, egy-egy gócban jelentkező objektumok két korszakot képviseltek. A 165 objektumból 15 bronzkori, 37 avar kori.

A bronzkori településnél egy árkot, egy nagyobb méretű sekély gödröt (házat?), és 13 gödröt, tártunk fel. Az előkerült leletanyag a koszideri időszak jellemzőit viseli magán. Az edénytöredékek egy része rosszul égetett, vastag falú, durva kidolgozású töredék, másik részük már jobban égetett, jobb megtartású. Előkerültek csücskös peremű tálak, bütykös peremű fazekak töredékei, árkokat bütyökdiszkek, vékony falú kis bögrék töredékei.

Az avar településhez három kerítőárok, egy rövid árokszakasz, két ház, egy körárok, egy másik körároknak a fele, 28 gödör, valamint egy kút sorolható. A házakban nem találtuk sem tapasztott padló, sem tűzhely nyomát. Az egyik nagyméretű gödörből elszenesedett növényi maradványok kerültek elő. A kút feltárása során az edénytöredékek mellett előkerült egy viszonylag jó megtartású, fából faragott késnyél is. A kút feltárását mindössze 2 m-es mélységig tudtuk elvégezni; ezen a ponton tört fel a talajvíz.

Az előkerült kerámiaanyagban megtalálhatók a korongolt, jól égetett, vékony falú edények töredékei, ezek színe szürke vagy vörös, vonal- és hullámkötegekkel díszítve, valamint a kézzel formált, rosszabb kidolgozású fazekak perem- és oldaltöredékei. A peremeket gyakran benyomkodással, vagy bekarcolt vonalakkal díszítették. Előkerült még néhány bronzlemez töredéke, egy vaskés, vasár, egy szemesgyöngy, valamint a korábban említett fa késnyél. Az előkerült leletanyag alapján a településen a 7. sz. első felében élhettek.

További 113 objektum – leginkább cölöplyukak, valamint árkok és gödrök – korszakba történő besorolása, leletanyag hiányában, nem volt lehetséges.

Munkatárs: Guttyán Attiláné régésztechnikus.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

384. Németkér határa

(Tolna megye) Ró, Á, Kö, I

2009. december elején adatgyűjtést és terepbejárást végeztünk Németkér határában.

Csiszár-völgy (KÖH 73199): A Vörösmalmi-árok Ny-i felén, a vízfolyással párhuzamosan kevés római kerámiát gyűjtöttünk kb. 300 m hosszan.